

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Tyrocinium Artis Oratoriæ Sacræ Et Profanæ

Moine, Joseph

Solodori, 1714

Caput 1. De iis, quæ artem oratoriam universim concernunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68834)

I.

XX

TYROCINIUM ARTIS ORATORIAE.

LIBER I.

De prima parte Eloquentiæ
seu de Inventione.

CAPUT I.

*De iis, quæ artem oratoriam
universim concernunt.*

I.

Uis est finis artis oratoriae? Resp. Cùm hæc sit ars bene dicendi, sive ars optimis sententijs verbisque lectissimis dicendo persuadendi Auditores, finis ipsius est,

Finis artis oratoriae.

diſtione persuadere imprimis Intellectum audientium allatis rationibus, ut credant, verum esse, quod Orator in sua Propositione affirmavit; ac deinde Voluntatem, ut illud etiam velint. Hæc duo sibi præfixa esse Orator meminerit, ut suo munere debite fungatur,

A

II.

Quid & quotuplex propositio.

II. Quid & quotuplex est Propositio oratoria? Resp. Propositio est Quæstio, argumentum, propositum, scopus totius orationis, ad quem rationibus stabiliendum, & voluntati inculcandum, reliquæ ipsius partes referuntur. Duplex autem principaliter est Propositio seu Quæstio: *Infinita*, græcè *Thesis*, qua quæritur aliquid in genere, Ut: *An virtus præset Arti?* & *Finita*, græcè *Hypothesis*, qua quæritur aliquid cum adjunctis particularibus, seu circumstantijs, ut vocant, V. G. *An virtus liberalitatis possit exerceri etiam à pauperibus?* Ubi vides circumstantias virtutis particularis, & determinatæ hominum speciei. Utraque rursus hæc Quæstio potest esse meræ *Cognitionis*, seu *Speculativa*, cujus finis est præcisè aliquid cognoscere, Ut: *Plùsne passus sit Christus in corpore, an in animo?* Vel *Actionis*, seu *Practica*, cujus finis est opus, sive actio, Ut: *An frequenter sumenda sit SS. Eucharistia?* Debent autem Propositiones orationum, præcipuè sacrarum, ordinariè esse finitæ & practicae, aut, si sint infinitæ & speculativæ, per decursum orationis reduci ad particularia adjuncta & actionem, alioquin modicam utilitatem habent. Frustra E. G. terribilia quævis rationum pondera, & SS. PP. ac Conciliorum sententiæ afferuntur ad demonstrandam necessitatem Pœnitentiæ in genere, nisi ostendatur, qualis, quo modo

do

DE INVENTIONE. 3

do &c. fit agenda. Neque ipsi Auditores ita genericè proposita sibi ad actus particulares solent applicare. Quàm iisdem tædiosa quoque fit talis generica gravissimarum Fidei veritatum tractatio, quisque fortassis, qui talia audivit, suâ experientiâ didicit. Cavendum tamen, ne in ejusmodi applicatione ita descendatur ad personas particulares, ut designari ac traduci videantur. Præcipuè verò vitandum, ne Magistratus, seu sacri seu profani, etiam tacitè solùm, reprehendi ac fugillari existimentur. Placent hæc reprehensiones quandoque plebi; sed dici non potest, quot damna generent.

III. Quot sunt Orationum genera, in quibus dictæ Quæstiones instituuntur? Quot sint genera orationum.
 Resp. Communiter tria nominantur: *Judiciale*, *Deliberativum*, & *Exornativum*. In primo accusamus aut defendimus, in secundo suademus vel dissuademus, in tertio laudamus vel vituperamus. Est, qui orationes sacras ad alia tria dicendi genera revocet: ad *Instructivum*, quo rudes docentur Fidei Mysteria, ut fit in iis, quibus Sacramentorum dignitas, usus &c. explicantur, aut controversiæ Fidei contra hæreticos agitantur; *Morale*, quo virtutes & earum exercitium particulare suadentur, aut vitia dissuadentur; *Exornativum*, quo laudes alicujus Sancti exponuntur.

Primariæ
partes Elo-
quentiæ.

IV. Quæ sunt primariæ partes Eloquentiæ? Resp. Quinque: Inventio, Dispositio, Elocutio, Memoria, Pronuntiatio. *Inventio* est excogitatio rerum verarum aut verisimilium, quæ probabilem reddant Propositionem Orationis; & verborum, ad res exprimendas idoneorum. Per *res* hîc primariò intelliguntur argumenta, secundariò verò cætera, in sequentibus hujus Libri capitibus afferenda: per *verba* ornatus orationis. *Dispositio* est rerum inventarum in ordinem distributio. *Elocutio* est idoneorum verborum ac sententiarum ad res inventas accommodatio, pro sermonis elegantia & audientium delectatione. *Memoria* est singularum orationis partium firma & ordinata recordatio. *Pronuntiatio* est Vocis ac Gestûs in proferenda oratione cum dignitate moderatio. Atque istæ quinque partes hoc & sequentibus deinceps Libris explanabuntur.

Quæ faciant
bonum ora-
torem.

V. Quænam juvant, ut quis bonus O-rator evadat? Resp. Quatuor. *Natura*, seu commoda aliqua eloquentia naturalis; *Ars*, quæ naturalem facundiam per sua præcepta dirigit & excolit, ut meditata & ordinata dicendo certiùs vincamus; *Exercitatio*, in singulis primò seorsum orationis partibus, ac postmodum integris orationibus privatim componendis ac pronuntiandis, antequam aliquis publicè dicat ad populum.

lum. Laudatur in privato hoc exercitio imitatio Ciceronis in affini aliquo argumento, cujusmodi multa suppeditat Masenius in sua Palæstra Oratoria; postremò denique *imitatio* præstantiorum Oratorum, quos legimus vel audivimus, à singulis aliqua meliora discendo, putà ab aliquibus artificum Inventionis, ab aliis Dispositionem, ab aliis Actionem &c: modò id curemus, ne nimia quorundam admiratione decepti vitia imitemur.

CAPUT II.

De partibus orationis generatim, quæ inveniri debent.

I. **Q**uid primum debet orator invenire? Quid initio invenien-
 Resp. Nisi jam aliunde habeat si- dum.
 bi præfixum statum Quæstionis, sicut contingit in Causis forensibus, hunc procul dubio, velut scopum habendæ orationis, ante omnia quærere debet. Idque maxime in Concionibus sacris, ubi plerumque liberum est Oratori, argumentum eligere. Ut verò quæstio inventa meliùs tractetur, statim initio diligenter considerandum venit, in quo consistat ipsius *Crinomenon*, sive Crinomenon.
 id, circa quod iudicium Auditorum præ- non.
 cipuè occupabitur. Istud Crinomenon a-
 liquan-